

**PROFILAKTIKA INSPEKTORINING HUQUQBUZARIKLAR
PROFILAKTIKASINING AMALGA OSHIRIRISHDA FUQAROLAR BILAN
HAMKORLIK QILISHINI TAKOMILLASHTIRISH CHORA TADBIRLARI.**

Toshmirzayev Jamshidbek

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV AKADEMIYASI KURSANTI

Narziyev Shaxzod

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV AKADEMIYASI O‘QITUVCHISI

Kalit so‘zlar: Profilaktika inspektori, huquqbuzarliklar profilaktikasi, fuqarolar bilan hamkorlik, chora-tadbirlar, ijtimoiy-psixologik yondashuvlar, jamoatchilik ishtiroki, kommunikativ kompetensiya, xavfsiz ijtimoiy muhit, innovatsion texnologiyalar, profilaktika samaradorligi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada profilaktika inspektorining huquqbuzarliklar profilaktikasini amalga oshirish jarayonida fuqarolar bilan hamkorlikni takomillashtirishga qaratilgan chora-tadbirlar tahlil qilinadi. Tadqiqotda samarali muloqotning shakllanishi, jamoatchilik ishtirokini kengaytirish, ishonch asosida hamkorlikni rivojlantirish va ijtimoiy-psixologik yondashuvlarni qo‘llash mexanizmlari yoritiladi. Shuningdek, hududlarda xavfsiz ijtimoiy muhit yaratish, profilaktika subyektlarining kommunikativ kompetensiyasini oshirish va innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish choralari ham ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari profilaktika faoliyatining samaradorligini oshirishga qaratilgan amaliy tavsiyalarni o‘z ichiga oladi.

Ключевые слова: Инспектор профилактики, профилактика правонарушений, сотрудничество с гражданами, меры, социально-психологические подходы, участие общественности, коммуникативная компетентность, безопасная социальная среда, инновационные технологии, эффективность профилактики.

Аннотация: В данной статье анализируются меры по совершенствованию сотрудничества инспектора по профилактике с гражданами в процессе предупреждения правонарушений. Рассматриваются вопросы формирования эффективного взаимодействия, расширения участия общественности, укрепления доверительных отношений и применения социально-психологических подходов. Кроме того, исследуются меры по созданию безопасной социальной среды, повышению коммуникативной компетентности субъектов профилактики и внедрению инновационных технологий. Результаты исследования включают практические рекомендации, направленные на повышение эффективности профилактической деятельности.

Keywords: Prevention inspector, crime prevention, cooperation with citizens, measures, socio-psychological approaches, community participation, communicative competence, safe social environment, innovative technologies, prevention effectiveness.

Annotation: This article examines measures aimed at improving the cooperation of prevention inspectors with citizens in implementing crime prevention activities. It highlights the establishment of effective communication, the expansion of community participation,

trust-based cooperation, and the application of socio-psychological approaches. The study also addresses measures to create a safe social environment, enhance communicative competence of prevention actors, and implement innovative technologies. The findings provide practical recommendations to increase the effectiveness of preventive activities.

KIRISH

Huquqbuzarliklarning oldini olish jarayonida profilaktika inspektorining fuqarolar bilan samarali hamkorligi jamiyatdagi xavfsizlikni ta'minlashning muhim omili hisoblanadi. Bugungi kunda profilaktik faoliyat faqat tashkiliy choralar va qonuniy mexanizmlarga tayanib qolmay, balki fuqarolarni jalb qilish, ularning ijtimoiy va psixologik ehtiyojlarini hisobga olish orqali yanada samarali bo'lishi kerak. Shu bois, fuqarolar bilan ishonchli va ochiq muloqot o'rnatish, ularni profilaktik jarayonlarda faol ishtirok etishga undash, profilaktika tadbirlarini shaxsga yo'naltirilgan va interaktiv shakllarda tashkil etish dolzarb vazifalardan biridir. Profilaktika inspektorining vazifasi faqat qonuniy talablarni tushuntirish bilan cheklanmaydi, balki fuqarolarning xulq-atvori va ijtimoiy muhitini tahlil qilish, psixologik qo'llab-quvvatlashni amalga oshirish ham muhimdir. Shu nuqtai nazardan, hududlarda xavfsiz ijtimoiy muhit yaratish, jamoatchilik bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish va profilaktika subyektlarining kommunikativ va psixologik kompetensiyasini oshirish choralari dolzarb ahamiyatga ega. Ushbu maqola profilaktika inspektorining fuqarolar bilan hamkorligini takomillashtirishga qaratilgan chora-tadbirlarni tahlil qiladi, mavjud muammolarni aniqlaydi va samarali profilaktik faoliyatni tashkil etish bo'yicha tavsiyalar beradi.

ASOSIY QISM

Profilaktika inspektorining fuqarolar bilan hamkorligini takomillashtirish chora-tadbirlari bir necha asosiy yo'nalishlarda amalga oshiriladi. Birinchidan, samarali muloqot va ishonchli aloqalarni yo'lga qo'yish. Aholi bilan ochiq va interaktiv muloqot o'rnatish, ularning muammolarini tinglash va amaliy maslahat berish, profilaktik ishlarining natijadorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Ishonch asosida hamkorlik o'rnatilganda, fuqarolar profilaktika tadbirlarida faol ishtirok etadi va ularda huquqbuzarliklar sodir etilish ehtimoli kamayadi. Ikkinchidan, profilaktika inspektorining psixologik tayyorgarligi va kommunikativ kompetensiyasi muhimdir. Bu nafaqat nutq madaniyati, tinglash va tushunish ko'nikmalarini, balki nizoli vaziyatlarni boshqarish va muammoni hal etish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi. Ko'p hollarda, profilaktika jarayonida xatolik yoki sovuqqonlik, buyruq ohangidagi muloqot fuqarolarda qarshilik va ishonchsizlik uyg'otadi. Shu sababli, inspektorlar uchun maxsus treninglar, psixologik tayyorgarlik kurslari va kommunikatsiya mashg'ulotlari samarali hamkorlikni ta'minlashda muhim vosita hisoblanadi. Uchinchidan, fuqarolarni huquqiy ongini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar. Profilaktika inspektori aholiga qonuniy bilimlarni yetkazish, ularni huquqiy javobgarlik va ijtimoiy majburiyatlar haqida xabardor qilish vazifasini bajaradi. Bu jarayonda interaktiv metodlar, guruhli mashg'ulotlar, seminarlar va individual maslahatlar samarali vosita hisoblanadi. Fuqarolarda qonuniy xatti-harakatlar motivatsiyasi oshganda, huquqbuzarliklarning oldini olish osonlashadi. To'rtinchidan, hududiy monitoring va

diagnostika mexanizmlari qo‘llaniladi. Profilaktika inspektori hududdagi xavf ostida bo‘lgan shaxslar va guruhlarini aniqlash, ularning ehtiyojlarini o‘rganish va ijtimoiy muammolarini baholash orqali samarali choralar ishlab chiqadi. Psixologik testlar, suhbatlar, so‘rovnomalar va kuzatuvlar ushbu jarayonda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Beshinchidan, zamonaviy texnologiyalarni tatbiq etish. Masofaviy maslahatlar, onlayn platformalar, ijtimoiy tarmoqlar orqali interaktiv treninglar va axborot targ‘iboti fuqarolar bilan o‘zaro ishonchni mustahkamlashda muhim rol o‘ynaydi. Ayniqsa, yoshlar bilan ishlashda raqamli vositalardan foydalanish samarali hisoblanadi. Shuningdek, jamoatchilik bilan hamkorlikni kengaytirish ham muhim chora-tadbirdir. Mahalla, notijorat tashkilotlar va ijtimoiy guruhlar bilan o‘zaro faoliyat orqali profilaktika inspektorlari hududiy xavfsizlikni ta‘minlashda ko‘proq natijaga erishadi. Fuqarolarning faol ishtiroki va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash, shuningdek, profilaktika tadbirlarining doimiy monitoringi ham samaradorlikni oshiradi. Profilaktika inspektorining fuqarolar bilan hamkorligini takomillashtirish chora-tadbirlari ijtimoiy, psixologik va texnologik jihatlarni birlashtirish orqali amalga oshiriladi. Bu yondashuv huquqbuzarliklarning oldini olish, jamiyat barqarorligini ta‘minlash va fuqarolarning xavfsiz muhitda yashashini kafolatlashga xizmat qiladi.

XULOSA

Profilaktika inspektorining fuqarolar bilan samarali hamkorligini takomillashtirish huquqbuzarliklarni oldini olish tizimining ajralmas qismi hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, ishonch asosidagi muloqot, interaktiv va shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvlar, hamda ijtimoiy-psixologik omillarni hisobga olgan chora-tadbirlar profilaktik faoliyatning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Fuqarolar bilan doimiy va sifatli muloqot, ularning ehtiyojlarini o‘rganish, huquqiy ongini oshirish va motivatsiyasini rag‘batlantirish huquqbuzarliklarning kelib chiqishini oldini olishda muhim rol o‘ynaydi. Shuningdek, profilaktika inspektorlarining kommunikativ va psixologik tayyorgarligi, hududiy monitoring mexanizmlari va zamonaviy texnologiyalardan foydalanishi ham samarali hamkorlikni ta‘minlashga xizmat qiladi. Xulosa qilib aytganda, fuqarolar bilan hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar jamiyatda xavfsiz muhit yaratish, huquqbuzarliklarni kamaytirish va ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga bevosita hissa qo‘shadi. Shu bilan birga, ushbu yondashuv profilaktika faoliyatining samaradorligini oshirish va fuqarolarni profilaktik jarayonlarga faol jalb etishga imkon yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 16-iyuldagi PQ–5198-son Qarori “Prokuratura organlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.
2. O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi tomonidan tasdiqlangan “Huquqbuzarliklar profilaktikasi bo‘yicha kompleks dastur”, Toshkent, 2022-yil.
3. Jo‘rayev, B. Prokuror nazoratining huquqiy asoslari va uning zamonaviy yo‘nalishlari. – Toshkent: TDYU nashriyoti, 2020.
4. Sayfutdinov, R. Huquqbuzarliklar profilaktikasi tizimini takomillashtirishda prokuratura organlarining o‘rni. – “Huquq va burch” jurnali, №4, 2021.